

Els pactes que van marcar una etapa

El 20 de març del 1980 CiU esdevenia, contra pronòstic, la força més votada en les primeres eleccions del Parlament de Catalunya després de la mort de Franco. L'habilitat de Jordi Pujol, i potser l'excés d'innocència de la resta de formacions, van convertir aquella victòria ajustada en l'avantsala d'un llarg mandat.

Això es una gran victòria del nacionalisme català." Aquesta frase, la va repetir una i altra vegada, la nit del 20 de març del 1980, el candidat a la presidència de la Generalitat de Catalunya per Convergència i Unió, Jordi Pujol, després de constatar que la seva llista era la que resultava guanyadora, malgrat la major part de pronòstics.

Eren les primeres eleccions autonòmiques al Principat i s'escollien els qui serien els primers representats de la cambra legislativa catalana. Per tant, es tractava d'unes eleccions decisives perquè havien de configurar el posicionament de cada partit dins del mapa polític català. Un panorama polític que pràcticament ha continuat immòbil durant dues dècades.

Malgrat els èxits del PSC, que va ser la força més votada a Catalunya en les eleccions legislatives espanyoles del 1977 i del 1979, el líder de CiU, Jordi Pujol, va aconseguir capgirar les expectatives. A Catalunya es produïen uns resultats que deixaven un panorama polític amb una composició parlamentària prou fragmentada, pròpia d'una societat en transició. Aquells resultats obrien les portes a diverses opcions de pacte. CiU va obtenir 43 escons; el PSC n'aconseguí 33; el PSUC, 25; CC-UCD (Centristes de Catalunya – Unión del Centro Democrático), 18; ERC, 14; i el PSA (Partido Socialista Andaluz), 2. Tant socialistes com comunistes havien basat les seves campanyes electorals fent èmfasi especialment en la prioritat de l'eix es-

querra-dreta. CiU, en canvi, va optar per una campanya gairebé basada en l'eix nacional i que denunciava el "sucursalisme" dels seus principals adversaris. Un argument que perdura fins avui. Per la seva banda, ERC, amb un missatge ple de referències als líders de la República, i amb continguts també clarament nacionalistes, va obtenir uns resultats inesperats i va duplicar quasi els vots de les anteriors eleccions legislatives espanyoles del 1979. Com que la victòria de CiU no va ser aclaparadora, eren possibles diverses combinacions.

Avui, Catalunya es troba a les portes d'unes noves eleccions que, vint-i-tres anys després, si bé en un context polític diferent, també poden posar la política catalana en un marc postelectoral obert a múltiples possibilitats de govern, sigui quina sigui la força política que finalment guanyi. I avui, Catalunya també viu, en certa manera, una època de transició en la qual cal preveure replantejaments polítics de base, amb les propostes de reforma de l'Estatut. La situació política d'avui té, doncs, uns certs paral·lelismes amb la del 1980.

Unes promeses molt actuals. Convergència i Unió va aconseguir, amb només 43 dels 135 diputats, governar en solitari després que Jordi Pujol sortís elegit president, amb el suport d'ERC i CC-UCD, en segona volta.

Els grans reptes que havia d'afrontar aquell primer govern, com ara la consolidació mateixa de les institucions

El candidat a la presidència de la Generalitat per la coalició Convergència i Unió, Jordi Pujol, va ser proclamat president català en les primeres eleccions després de la mort de Franco. Va aconseguir capgirar tots els pronòstics que donaven per feta la victòria de les forces d'esquerra.

autonòmiques, l'aixecament d'una administració o l'elaboració de les lleis bàsiques per desenvolupar el nou estatut, requerien un executiu estable i amb un suport ampli. Per aquest motiu, CiU va proposar al PSC, llavors sota el lideratge de Joan Reventós, la possibilitat d'establir un pacte de govern. Amb aquella proposta, es garantia un govern de 66 diputats, molt proper a la majoria absoluta. L'oferta va ser rebutjada pels socialistes catalans. Davant la negativa, CiU va oferir un acord de govern a ERC, liderada per Heribert Barrera. Els republicans consideraven que aquella fórmula, que sumava només 57 diputats, no garantia un govern suficientment estable. Finalment CiU va aconseguir un acord d'investidura, a la segona volta de les votacions d'investidura, amb CC-UCD –com a contrapartida del suport de CiU al Govern d'Adolfo Suárez– i amb ERC. Aquell pacte va evitar

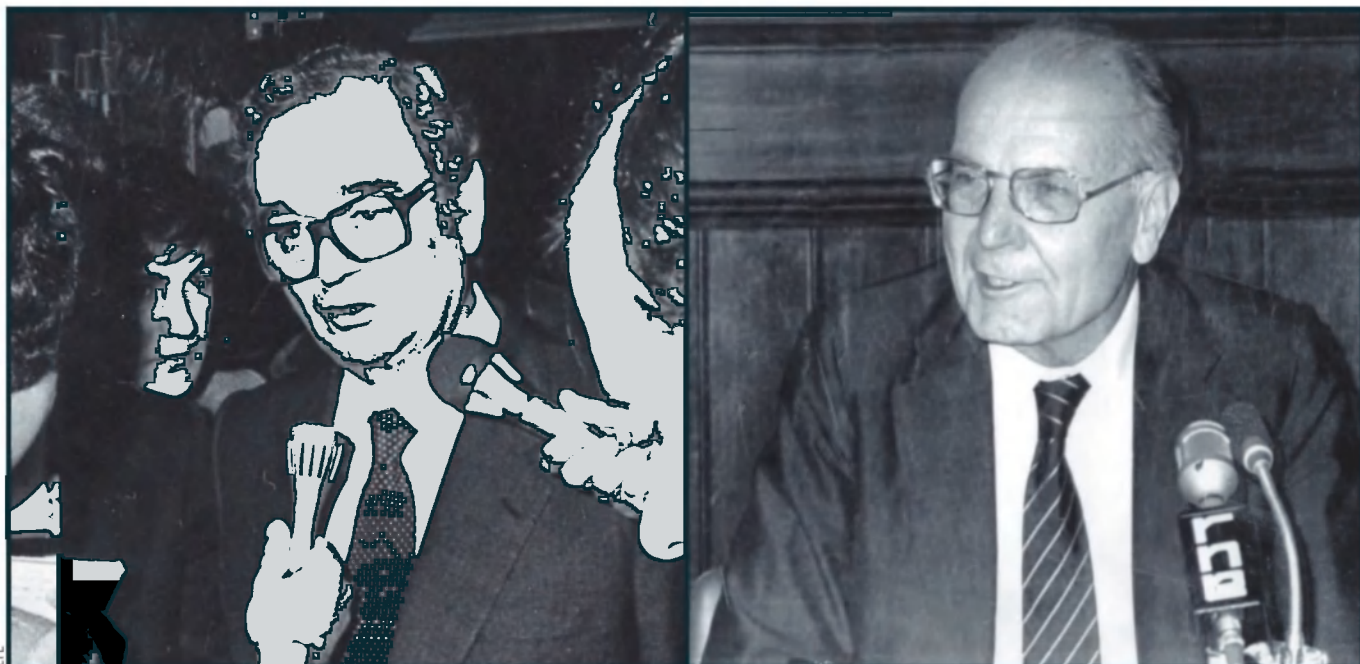
haver de repetir les eleccions. Amb aquell acord, CC-UCD aconseguia evitar la presència d'un partit comunista, com el PSUC, en les institucions, una veritable obsessió per als gestors de la transició. Els republicans, per la seva part, aconseguien la presidència del Parlament, que va recaure en la figura d'Heribert Barrera (que comptà també amb els vots del PSC), i arrencaven una sèrie d'acords programàtics a la coalició de govern.

Els principals punts de l'acord recollien, a banda d'un compromís de reforma de les cambres agràries –llavors en mans d'estructures hereves del franquisme–, la reforma de l'Estatut de Catalunya, l'aprovació d'una nova llei d'ordenació territorial i una millora del sistema de finançament.

Vint-i-tres anys després aquestes propostes encara formen part del debat electoral. A les portes de la setena legis-

latura, encara no s'ha complert cap dels acords.

Un dels diputats republicans d'aquella primera legislatura, Josep Fornes, recorda que aquell acord va ser un mal negoci per a ERC. A banda de no aconseguir quasi cap dels punts pactats amb la coalició centrista, va significar el desfermament d'una campanya molt dura del PSC i PSUC contra els republicans, que van ser titllats de no ser un veritable partit d'esquerra. Fornes reconeix que ho tenien molt magre per contrarestar aquelles crítiques, ja que durant la primera legislatura es van aprovar moltes lleis amb àmplies majories perquè es tractava dels primers passos del desenvolupament del nou marc legal i polític català. A més, segons aquest exdiputat republicà, l'acord que va convertir Heribert Barrera en president del Parlament va deixar la formació sense l'acció parlamentària d'un dels diputats llavors més

El candidat a president del PSC en les eleccions del 1980, Joan Reventós (a l'esquerra), va rebutjar qualsevol acord possible amb la coalició CiU. El dirigent d'ERC Heribert Barrera (a la dreta) va intentar aconseguir un acord tripartit entre CiU, PSC i ERC, que hauria pogut convertir el candidat socialista en president de la Generalitat de Catalunya. A la fi, Barrera esdevindria president del Parlament.

carismàtics del partit. En la següent legislatura, ERC va veure reduïda la seva representació a 5 diputats i CiU va obtenir la primera majoria absoluta.

La innocència de "les esquerres". Amb la perspectiva dels anys, alguns dels protagonistes polítics que van passar a integrar l'oposició parlamentària reconeixen que els partits de les "esquerres" van actuar amb certa ingenuïtat o manca de capacitat d'anàlisi. A banda dels acords incomplets amb ERC, Antoni Gutiérrez Díaz, "Guti", llavors dirigent del PSUC, reconeix que un dels errors de les forces d'esquerra va ser el d'assumir massa ràpidament la victòria de Jordi Pujol. Aquesta acceptació, gairebé sense reserves, de la victòria de CiU, va ser afavorida pel sentiment de desengany en les files del PSC i del PSUC, després de veure que no es complien les expectatives que s'havien anat generant d'una victòria clara de les forces d'esquerra.

D'altra banda, tant el PSC com el PSUC van interpretar que la presumible debilitat d'un govern en minoria, com ho era el de CiU amb només 43 diputats, faria que amb una oposició forta es fes

difícil arribar al final de la legislatura. Seria difícil trobar una predicció tan errònia. Així, aquell primer govern de Jordi Pujol, suposadament dèbil, va aconseguir l'aprovació de moltes lleis amb el concurs d'amplis consensos. Es tractava, al capdavant, d'una legislatura pràcticament constituent, en què gairebé tot estava per fer. I quan van faltar aquests consensos, el pragmatisme de Jordi Pujol va saber també cercar els suports parlamentaris necessaris en els 18 diputats de CC-UCD. De fet, l'esfondrament progressiu d'UCD va fer que sectors d'aquesta formació s'acabessin in-

Antoni Gutiérrez creu que els partits d'esquerra van donar per bona la victòria de CiU massa ràpidament

tegrar en la coalició catalanista, en plena efervescència.

I els intents de fer una oposició frontal no van acabar de reeixir, com és el cas de la primera moció de censura contra un govern de Jordi Pujol. El setembre del 1982, el PSUC, per mà del seu candidat Josep Bonet, va presentar una moció de censura. Només va obtenir el suport dels diputats comunistes. PSC, CC-UCD i PSA es van abstenir, i CiU i ERC hi van votar en contra.

Els tripartits que no van ser. Els resultats oberts d'aquelles primeres eleccions autonòmiques del 1980 van propiciar uns processos de negociació postelectoral intensos. El PSC no va voler acceptar l'oferta de CiU de governar conjuntament. Amb els anys, alguns dirigents socialistes han acabat reconeixent que la decisió va costar molt cara al PSC i que va ser fruit d'una anàlisi política equívoca. Els socialistes van trigar molt poc a tancar qualsevol porta a possibles acords amb CiU, tant pel que fa a pactes de govern com a acords d'investidura.

Els socialistes defensaven un govern entre PSC, PSUC i ERC. Aquesta opció

promoguda pels socialistes catalans to-pava, però, amb els interessos del PSOE, que estava en plena pugna política amb el PCE, el referent espanyol del PSUC.

Cal tenir present que, tant en els anys anteriors com a principi dels vuitanta, les socialdemocràcies europees i el mateix Departament d'Estat dels EUA observaven amb temor l'evolució dels partits comunistes de l'Europa occidental. I, en el cas de l'estat espanyol, el temor era que, després del franquisme, les noves institucions sorgides de la transició, les governés una formació comunista, la qual podria, així, reforçar els lligams amb el PCI (Partit Comunista Italià). En aquest context, doncs, s'emmarca l'oposició del PSOE a un possible govern d'esquerra amb el PSUC inclòs.

Per tant, l'alternativa que proposava el PSC –tot i que alguns sectors dels socialistes advocaven per l'acord amb CiU, especialment determinats dirigents provinents de l'antiga Federació Socialista de Catalunya del PSOE– tenia poques

ERC va proposar un acord CiU-PSC per al govern de la primera legislatura catalana

possibilitats de reeixir. A tot això cal afegir la poca disposició també d'ERC a pactar amb el PSUC.

Els republicans havien plantejat una altra possibilitat, paral·lelament. De fet, potser l'equidistància no és tan nova com es podria pensar. Els republicans proposaven un gran acord entre les dues forces polítiques catalanes principals, CiU i PSC, amb una possible incorporació d'ERC a l'executiu. Aquest acord tripartit podria haver comportat que els re-

publicans votessin a favor del candidat socialista, Joan Reventós, com a president de la Generalitat, per comptes de decidir-se per Jordi Pujol. La iniciativa no va obtenir el suport de cap de les altres dues formacions implicades.

En la primera legislatura, la que havia de posar les bases de l'actual govern català, els interessos dels partits, que buscaven el seu espai en el nou marc polític, van fer inviàbles els acords per constituir majories àmplies de govern, que tinguessin una capacitat de negociació forta amb l'estat en matèries com el desenvolupament de l'autonomia a Catalunya.

És impossible vaticinar com serà el nou Govern català. És més fàcil d'endevinar que, a partir del 17 de novembre, i sigui quina sigui la força amb més escons al Parlament, probablement es doni una situació semblant. El context polític és molt diferent, però les inèrcies dels partits són avui molt més fortes que el 1980.

Enric Rimbau

SETMANA FUSTER

(del 17 al 23 novembre)

**Dilluns, 17 de novembre,
20.00 hores**

Inauguració de la Setmana Fuster: Taula rodona "Sueca-Palafrugell. Fuster-Pla".
Intervindran: Carles Ruitz, regidor de l'Ajuntament de Palafrugell, i Mercè Sorrentino, regidora de Cultura de l'Ajuntament de Sueca.
Saló d'actes de la Mancomunitat.

**Dimarts, 18 de novembre,
20.00 hores**

Presentació del llibre 'Revivire els dies', de Carles Castellanos.
Casal Jaume I. Ribera Baixa.

**Dimecres, 19 de novembre,
20.00 hores**

Conferència "Altres realitats nacionals: Euskadi".
Intervindrà:
Xabier Madrazo, conseller d'Habitatge i Afers Socials del Govern basc.
Saló d'actes de la Casa de la Cultura.

**Dijous, 20 de novembre,
20.00 hores**

Presentació del llibre 'Joan Fuster de viva veu. Entrevistes', d'Isidre Crespo.
Biblioteca Suecana - Casa Fuster.

**Divendres, 21 de novembre,
17.00 hores**

En commemoració de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, lectura d'"Escrips sobre la llengua", de Joan Fuster. (compilació a cura de Marisa Bolta i Toni Mollà).
Intervindrà: Isidre Crespo.
Casal Jaume I. Ribera Baixa.

**Dissabte, 22 de novembre,
20.00 hores**

Recital 'Paraules en carn viva', de Pau Esteve, acompanyat a l'acordió per Amadeu Vidal.
Saló d'actes de la Casa de la Cultura.

**Diumenge, 23 de novembre,
12.00 hores**

Presentació d'iniciatives al voltant de la Fundació Joan Fuster i ofrena floral a la tomba de Fuster.
Intervindran els marmessors de Joan Fuster i Josep Franco.
Biblioteca Suecana - Casa Fuster.

Ajuntament de Sueca